

Motion till riksdagen

1989/90:Jo719

av Sven Olof Petersson (c)

Skogsmarkskalkning i Blekinge län

Skogsnäringen följer med stark oro den pågående försurningen av landets skogsmarker. De allvarliga – för att inte säga katastrofala – konsekvenserna av denna försurning har länge påvisats i utredningar och påtalats av forskare.

Marken i Sydsverige har blivit upp till 100 gånger surare under de senaste 30–35 åren. Baserat på vad Nordiska ministerrådet utrett om markens tålig-
het mot svavel och det stora nedfallet uppges att stora delar av södra Sveriges skogsmark är så försurad att den efter ytterligare en omloppstid inte längre är aktuell för skogsbruk. En ekologisk och ekonomisk katastrof kan snart stå för dörren.

Depositionen av svavel och kväve i södra Sverige är idag betydligt högre än vad skogsmarken långsiktigt kan tåla. Svavelnedfallet är 4–7 gånger medan kvävenedfallet är 2–4 gånger större än den s.k. kritiska belastningsgrän-
sen.

Av Blekinge luftvårdsförbunds undersökningar framgår det att hälften av de undersökta profilerna i skogsmark har ett lägre pH än 4,4 i mineraljor-
den. Svavelnedfallet i genomsnitt för länets skogsmark ligger årligen på ca 20 kg svavel per år och hektar. Detta skall jämföras med den kritiska belast-
ningsgränsen på 3–5 kg S/år och ha som Nordiska ministerrådet anger. Li-
kaså överstiger kvävebelastningen ofta vad marken tål och förhöjda halter påträffas i åtskilliga skogsytor. Detta indikerar att den nuvarande belast-
ningen av försurning, om den fortsätter, utgör allvarlig risk för skogsskador och får produktionsnedsättningar som följd, samt medför svårigheter att eta-
blera ny skog.

Under 80-talet har ingen större förändring av mängden nedfall skett. Tren-
den är dock att svavel minskar något medan kväve synes vara oförändrad. För närvarande finns inget som pekar på en totalt sett väsentligt minskad belastning inom de närmaste årtionena. En dominerande andel av svavel-
och kvävenedfallet i södra Sverige har sina källor utanför vårt land. Vi får under flera decennier räkna med att belastningen kommer att ligga betydligt över de kritiska gränsvärdena.

Det allvarliga försurningsläget och risken för förgiftningsskador i marken förstärks dessutom av det utsatta läge som trädens ovanjordiska delar utsätts för på grund av höga halter av luftföroreningar av olika slag med bl a risk för frät- och gasskador. Sålunda ligger halterna av ozon nu över de kritiska gränsvärdena för södra Sverige och torde, om inte drastiska nedskärningar i

utsläppen kommer till stånd, ligga över de tolerabla gränserna för träd och växtlighet lång tid framöver.

Således är skogen utsatt för många samverkande negativa stressfaktorer på grund av luftföroreningar och försurning. Med hänsyn till belastningen från bl.a. öststaterna är försurningssituationen sett i ett längre perspektiv än mer påtaglig och ytterst allvarlig för Blekinges skogsmark.

Som framgått ovan är skogen genom föroreningar från luften och försurning utsatt för många samverkande negativa stressfaktorer. För att hejda och vända denna negativa utveckling krävs kraftfulla insatser på flera nivåer – såväl politisk och internationellt som mera handgripligt genom åtgärder i växande skog. I det senare fallet har skogsmarkskalkning/vitaliseringsgödning visat en lovande positiv verkan.

Blekinge har ett mycket betydelsefullt skogsbruk och en omfattande skogsindustri med stor betydelse för sysselsättningen i länet. Skogsnäringen är också väsentlig för befolkningsutvecklingen på landsbygden. Vi vill framhålla, att under senare år har stort arbete lagts ned på en intensiv skogsvård, men nu drabbas både barr- och lövskogar av försurning och luftföroreningar, som näringen ej kan bemästra. Vi anser att i den akuta situation som råder är det ett samhällsansvar att ställa upp med motåtgärder för att klara de svåra försurningsproblemen. Grunden för markens produktionsförmåga och existensen av ett uthålligt skogsbruk håller på att undanröjas på grund av förhållanden som skogsbruket ej rår över.

För att behålla ett uthålligt skogsbruk och tillgodose skogsindustrins behov av virke, både kvantitativt och ur kvalitetssynpunkt är det nödvändigt att omedelbart få till stånd en storskalig kalkning/vitalitetsgödning av Blekinges skogsmark. Det bör framhållas att åtgärderna ej har produktionshöjande syfte. Av hittills gjorda undersökningar är det uppenbart att hela länets skogsmark på 185 000 hektar är i behov av åtgärder i form av kalkning/vitalitetsgödning.

I sammanhanget bör framhållas att kalkning/vitalitetsgödning av skogsmarken, förutom att vara ett led i att bibehålla ett uthålligt skogsbruk och som även i fortsättningen kan tillgodose skogsindustrins råvarubehov även ger positiva effekter mot försurningen av sjöar, vattendrag och grundvatten.

Skogsnäringen i Blekinge är av vad som framgått ovan mycket betydelsefull för länet. Hotet för näringen på grund av försurningens och luftföroreningarnas inverkan på skogen uppmärksammades här redan för 15 år sedan. Försurningens och luftföroreningarnas inverkan på skogen är väl kartlagd och dokumenterad i långa mätserier, vilket möjliggör goda förutsättningar för vetenskaplig uppföljning av storskaliga försök med skogsmarkskalkning/vitalitetsgödning. Med hänsyn till utsläppssituationen i Europa kommer sydöstra Sverige att under lång tid bli mer utsatt för belastningar av mark och vatten på grund av luftföroreningar än övriga delar av landet.

Vi kan förutsäga att förhållandena kommer att försämrans under åtskilliga 10-tal år framåt. Det beror på att marken är ett system som återhämtar sig långsamt även om vi minskar belastningen av sura ämnen.

Om vi vill bibehålla skogsmarkens långsiktiga produktionsförmåga och hindra en fortsatt ekologisk utarmning måste vi förbereda oss för ett pro-

gram med kalkning och vitaliseringsgödning. Dessa åtgärder måste genomföras så att de inte skapar nya miljöproblem.

Mot. 1989/90
Jo719

Innan ett storskaligt program med skogsvitalisering kan starta måste kunskaperna från pågående forsknings- och utvecklingsarbeten utvärderas och provas i praktisk skala.

Ett praktiskt program för skogsmarkskalkning bör förberedas – med bl.a. arealmässigt relativt omfattande försök – under de närmaste 2–3 åren. För detta behövs statligt stöd. Därefter bör det storskaliga programmet kunna starta.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av skogsmarkskalkning i Blekinge län och södra Sverige,
2. att riksdagen hos regeringen begär att försöksverksamhet med ett skogskalkningsprojekt i enlighet med vad i motionen anförts igångsätts i Blekinge län,
3. att riksdagen anslår 20 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit för försöksverksamhet med kalkning av skogsmark för budgetåret 1990/91.

Stockholm den 18 januari 1990

Sven-Olof Petersson (c)

